

Tieni Etiopiaan

Ritva Olkkola-Pääkkönen

© 2023 Ritva Olkkola-Pääkkönen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Kirjaa voi tilata kustantajalta: <https://www.bod.fi/kirjakauppa/>

Taitto: Sinikka Kuorikoski

ISBN: 978-952-80-0638-1

Tieni Etiopiaan

Ritva Olkkola-Pääkkönen

*Omistan kirjan äitini Lempi Lydia Olkkolan
(os. Haajanen) muistolle.*

Sisällysluettelo

I	VANHEMMILTA SAADUT ELÄMÄN EVÄÄT	13
	Jämsäläisen perheen nuorin poika	13
	Mäntyharjulaisen perheen nuorin tytär	14
	Varhaislapsuuteni	16
	Aamunkoittosäätiö	22
	Pienen tytön suuri seikkailu	24
II	MURROSIKÄISEN UUSIOPERHEET	27
	Isän uusi perhe	27
	Äidin uusi perhe	27
	Lukiolaisena Jämsässä	28
	Uskon tielle	29
	Elämäntehtävää etsimässä	31
III	TEOLOGIAN OPISKELU ALKAA	33
	Opiskelija tarvitsee asunnon	33
	Ensimmäiset evankelioimispäiväni	33
	Arkipäivän iloja	34
	Perheen uusi koti järven rannalla	35
IV	HENGELLINEN HERÄTYS OPISKELIJAMAAILMASSA	37
	X-ryhmä syntyy 1961	37
	Merkittävä tapaaminen	37
	Opiskelijaherätyksen vuosi 1962	38
	Gjövikin pohjoismainen ylioppilaskokous	41
	Jännitteitä ja niiden seurauksia	42
	Reinojen matka Itä-Aasiaan	44
	Kysymys lahkolaisuudesta	44
	Muuttuuko uskova paremmaksi?	45
	Yllätysmatka Israeliin	46
	Monipuolinen äitini	49
V	UUSI KRISTILLINEN OPISKELIJAJÄRJESTÖ	51
	Ylioppilaslähetys syntyy 1964	51
	Retki Säämingin Opistolle	53
	Osmo Tiirilän 60-vuotispäivillä 1964	54
	Jämsän herätyspäivät	55
	Lempi-äidin 50-vuotispäivät	56
	Näky lähetyskutsusta	58

VI LAHDEN JOUTJÄRVEN YLIOPPILASKOKOUS	59
Lähetysherätys puhkeaa esiin	59
Pyhän Hengen kosketus	59
Uskonnonpettajan sijaisuus Lahdessa	61
Opiskelija-aktiivin tiivis ohjelma	61
VII OPISKELIJAN PAINEITA	64
Kirjeiden kertomaa	64
Ristiriitaa sydämessä	65
Valmistuminen teologisesta tiedekunnasta	67
Työtä ja auskultointia	70
VIII LÄHETYSKENTTÄ HÄÄMÖTTÄÄ	73
Ensimmäinen tienviitta Etiopiaan	73
Pyhä hetki Munkkiniemen sillalla	75
Esirukouspyyntö Suomen uskoville	76
Opetuslapsikasvatusta	77
IX UUSI RATKAISU LÄHETYSKANNATUKSEEN	79
Stipendi Englantiin lähestyskoulutukseen	79
Töiden ohella ylioppilasaktioita ja leirejä	80
Läntisen kristikunnan neuvo	81
Lähetettyä ensimmäistä kertaa	84
X LÄHETYSKOULULAISEN MIETTEITÄ BRISTOLISSA	86
Erilaisia tapoja	86
Bristolin kevät 1967	94
Kevätkaudella opittua	96
Toinen tienviitta Etiopiaan	100
Lähetyskoululaisen ajatuksia	101
XI KANSANLÄHETYS SYNTYY 1967	103
XII JÄMSÄN LÄHETYSKOULUN ALKUVAIHEET	110
Kansanlähetyksen toiminta alkaa	110
Lähetyskoulun avajaiset 03.10.1967	112
Valuvika vai siunaus?	114
Jämsässä tapahtuu	115
Ihmissuhteiden rikkautta	117
Kolmas tienviitta Etiopiaan	118
Uupumus valtaa mielen urakan jälkeen	120
Vierailu lähettäjärenkaan luona Heinolassa	121
Kansanlähetyksen hyväksyminen lähetiksi	122

XIII PEREHDYTYSMATKA NORJAAN	124
Julistus ilahduttaa	124
Kutsumustaistelu Fjellhaugissa	127
XIV LÄHETIKSI SIUNAAMINEN 1968	129
Wycliffe-kielikurssi Mittershillissä	131
XV LÄHTÖ ENSIMMÄISELLE TYÖKAUDELLE 1968	133
XVI ETIOPIA – VANHIN KRISTILLINEN KEISARIKUNTA	135
Ruotsalaisten lähetystyö alkaa Etiopiassa	137
Norjalaiset lähetit siirtyvät Kiinasta Etiopiaan	138
Etiopiaan syntyy evankelinen kirkko 1959	139
Suomalaiset luterilaiset mukaan Kirkon työhön	140
XVII ENSIVAIKUTELMIA ETIOPIASSA	141
Maan ja ihmisten kauneus	141
Kielikoulu alkaa Yrga Alemissa	141
Äiti lähettihuollon tärkeässä tehtävässä	145
Ensimmäinen lähettikonferenssini	147
Lähettitoverit – ilon ja kasvun aihe	148
Kutsu lapsityöhön	152
XVIII KIRKKO JA LÄHETYS 1970-LUVULLA	154
Mikä on moratorio?	154
Integraation aiheuttamat kivut	154
Ensimmäinen vastuutehtäväni	156
XIX PYHÄKOULUTYÖ ETELÄISEN SYNODIN SEURAKUNTIIN	159
Lapsityö herätti kysymyksiä ja ennakkoluuloja	159
Reino-isän neljän kuukauden vierailu	162
Pyhäkoulu etsii paikkaansa seurakunnassa	164
Juhani Lindgrenin vierailu 1971	169
Arvokkaita vieraita Tabor-seminaarilla	173
XX KEBRE MENGISTIN HAASTE	176
Työ Kebre Mengistissä ja Shakkisossa alkaa	176
Matka Hosainnaan	178
Ratsastusonnettomuus Dodolassa	180
Etiopia odottaa -kirjanen	181
Rakkaat jouluvieraat 1971	182
Keltatauti terveisinä Shilalesta	182
Sairaus kestää joulusta pääsiäiseen	184
Etiopialainen työtoveri antaa työlle jatkuvuutta	185

XXI ÄIDIN KASVAVA HUOLI	188
Lainauksia äidin kirjeistä 1972-73	188
Opetustyö ja matkustaminen jatkuu	191
XXII KRISTILLISEN KASVATUKSEN TYÖPAJA	192
Kirkon työntekijöitä koolla eri synodeista	192
Kristillisen kasvatuksen periaatteita	194
Oskar Nydal, kristillisen kasvatuksen pioneeri	196
XXIII RUKOUSPYYNTÖJÄ JA -VASTAUKSIA	198
Esirukousaiheiden vierellä usein sana 'kiitos'	198
Peruskoulunopettajien kurssit	199
Saarnaamisen ongelma	200
Kiitos-merkintää vaille jääneet esirukousaiheet	200
Kansanlähetyksen Etiopian-lähetit koolla	202
XXIV TYÖKAUSI LÄHENEE LOPPUAAN	204
Jouluvieraana savitaitelija	204
Kirkon kahdeksas yleiskokous Yrga Alemissa	205
Koulutusmatka Boranaan	208
Kansanlähetyksen veljien vierailu 1973	209
Lapsi- ja nuorisotyön kasvu 1970–73	209
XXV ENSIMMÄISEN TYÖKAUDEN YSTÄVIÄ	213
Aulis, Helmi ja Airi Tuomi	213
Miss Doris Benson ja BCMS Etiopiassa	214
Anna-Liisa ja Sanfrid Mattsson	216
Fekerte Atemew	218
Feysa Kayamo	219
Alemayehu Denigede ja Francis Stephanus	219
Wolde Mariam Urdji	220
Lääkäri Olga Abbot	220
XXVI NORJALAISEN JA SUOMALAISEN KULTTUURIN EROJA	223
Erilaisia perhearvoja	223
Yhteistyön edut	225
Uusi hengellinen herätys Addis Abebassa	226
Kansanlähetyksen tilanne kotimaassa	226
Tilanne lähetystyöntekijän kannalta	229
Kotimatalla koettua ja pohdittua	232
XXVII PALUU SUOMEEN 1973	233
Jälleennäkemisiä viiden vuoden jälkeen	233
Rakkauden velkaa lyhentämässä	235

XXVIII KANSANLÄHETYKSEN KRIISI	237
Lähettilien yritys ymmärtää	237
Lähettilien toinen ehdotus	241
Kolme vuotta Kansanlähetystä -kirja	242
Radiolähetysjärjestö Sanansaattajat syntyä 1973	244
Kriisin pohdiskelua	244
Ahdistus kohtaa myös lähettäjät	245
Näkemyserojen kanssa eläminen	247
XXIX SURU LÄHESTYY HILJAININ ASKELIN	249
Lähtevän kasvot heijastavat tuonpuoleista	250
Surun vankina	253
XXX UUSI LÄHETYSJÄRJESTÖ KYLVÄJÄ 1974	254
Yllättävä puhelu	255
Kylväjän perustamiskokous	255
Lähettiläjän ajatuksia kriisin ratkaisusta	257
Tieto sijoituksesta uudelle työkaudelle	259
Helvi Haajanen muuttaa Mäntyharjulle	261
XXXI LÄHTÖ ETIOPIAAN TOISELLE TYÖKAUDELLE	263
XXXII VÄLÄYKSIÄ VUOSILTA 1974–2018	266
Toinen työkausi	266
Kolmas työkausi	267
Neljäs ja viides työkausi	268
Pertti tulee elämään	269
Saamme teini-ikäisen tyttären	269
Etiopian-matkat Pertin kanssa	270
Satakertainen sato	270
LÄHDELUETTELO	274

Alkusanat

Joosuan kirjassa kerrotaan, kuinka israelilaisten piti noutaa kaksitoista kiveä Jordan-joesta ja Joosua vei ne Jordan virtaan siihen paikkaan, missä israelilaiset olivat ylittäneet virran kuivin jaloin. Tämän käskyn Joosua sai Herralta tuleville sukupolville muistutukseksi Herran armoteosta. Muistoni eivät ole kiviä, mutta toivon, että ne kertovat Herran suurista teoista minua kohtaan todistukseksi Hänestä, joka on sama eilen, tänään ja iankaikkisesti.

Etiopialainen sananlasku sanoo:” Tulisinpa vanhaksi, että voisin puhua itsestäni.” Olen nyt vanha ja puhun itsestäni. Vanhuuden höperyyttä ei voi välttää eikä sen sisältämiä muistivirheitä. Koska tunteet auttavat muistamaan, kirjassa kerrotaan tapahtumista ja ihmisistä, joihin liittyy tunteita.

Luotettavina lähteinä olen käyttänyt ensimmäisen työ kauteni ajalta kirjeitä äidilleni ja hänen viikoittaisia kirjeitään minulle. Muistiinpanot kalentereiden sivuilla sekä rukousmuistiot ovat olleet apunani.

Haluan kiittää puolisoani Perttiä, joka on tukenut ja myötäelänyt kirjan luomistyössä. Kiitos veljelleni Jouko Olkkolalle, joka on lukenut kirjan ja antanut rakentavia kommentteja. Kiitos ystävälleni Sinikka Kuorikoskelle, joka on toimittanut ja taittanut kirjan.

Sinulle, rakas Lukijani, haluan muistojeni kautta vakuuttaa: Jumalan sana, Raamattu, on luotettava! Se on ajankohtainen. Ihmettä on kirjan tekstin avautuminen eri kulttuureissa kasvaneille. Raamatun sana on voimallinen vaikuttaja sekä yksilön että kansakunnan elämässä.

Ole siunattu!

Ritva Olkkola-Pääkkönen

I VANHEMMILTA SAADUT ELÄMÄN EVÄÄT

Jämsäläisen perheen nuorin poika

Isäni Reino Mooses syntyi Hilja Juliaana Olkkolan ja Toivakasta kotoisin olleen Kaarle Kaarlenpoika Perälän perheeseen syyskuun neljäntenä vuonna 1911. Hilja-äiti oli Jämsän Uuden Olkkolan tilan perijä. Heille syntyi 10 lasta, joista neljä menehtyi lapsena. Reino Mooseksen elämän tragedia alkoi 14.6.1918. Sinä päivänä Reino näki, lapsista ainoana, kun isä ammuttiin traagisesti kotipihalla. Kyseessä eivät olleet poliittiset syyt. Puoliorvot jäivät selviytymään äidin kanssa talon hoidosta poliittisesti epävakana ja Espanjan-taudin vaivaamana aikana. Työtä piti tehdä koko perheen voimin. Vanhin veli Viljo johti talon töitä ja sai nuoremmat jopa yli voimiensa ahkeroimaan. Reinosta kasvoi ahkera puurtaja, joku sanoisi, että hän oli työnarkomaani. Lapsena isänsä väkivaltaisesti menettäneestä pojasta kasvoi kovaosaisten ystävä ja sotaorpojen auttaja.

Jämsän seurakunnan historiassa on maininta, että helluntai-liike sai paikkakunnalla alkunsa Olkkolan talossa 1920-luvulla. Viljo-veli kasvoi julistajaksi, ja Reino otti kasteen 14-vuotiaana. Reino pääsi kansakoulun jälkeen Jyväskylän Opettajaseminaariin ja valmistui hyvin arvosanoin vuonna 1934. Hän jatkoi myöhemmin opiskelua kuutena kesänä kesäyliopistossa ja suoritti kasvatusopissa arvosanoja. Reino opiskeli laulua, kuoronjohtamista ja erilaisilla soittimilla soittoa opiskeluaikanaan. Hän oli Jyväskylän helluntaiseurakunnan nuoria toivoja, joiden moraalila seurattiin tarkasti. Opettajana hän tahtoi opettaa myös uskontoa ja oli siksi aina luterilaisen kirkon jäsen.

Opiskelijat Reino Perälä ja Tuulikki Jokinen tutustuivat toisiinsa kristillisissä kokouksissa. Heidän välillään oli ihastumista, mutta suhde ei kuitenkaan edennyt. Kirjeenvaihtoa on ollut mielenkiintoista lukea isän jäämistöstä. Isä kertoi minulle Tuuli-

kista, kun olin vielä nuori, ja niinpä ollessani opiskeluaikana pari kuukautta viransijaisena Launeen Yhteiskoulussa Lahdes-
sa, tapahtui jotain erityistä. Tervehtiessäni opettajainhuoneessa
uusia työtovereitani kohtasin matematiikan lehtori Tuulikin.
Tiesin heti, että juuri tämä nainen oli ollut isäni ihannenainen.
Tuulikki-maisteri tiesi myös, että olin Reino Mooseksen tytär.

Opettaja Reino Perälä vaihtoi sukunimensä kotitalon nimen
mukaan Olkkolaksi 1930-luvun lopulla. Korpilahden Saakos-
kella, Kuusankoskella ja Valkealan Selänpäässä hän oli ollut
opettajana ennen kuin tuli Mäntyharjuun Leppäniemen koulun
opettajaksi.

Mäntyharjulaisen perheen nuorin tytär

Mäntyharjun Kukonkorven Kuvalan talon oli 1800-luvulla
omistanut Juho Hälikkä. Tytär Wappu oli tuonut kotivävyksi
Paavo Kongan. Heidän poikansa Johan Harald peri Kuvalan ja
nai Alma Piiran (24.3.1877–12.2.1952). Alma oli kotoisin Jaa-
lasta. Heille syntyi poika Arvi, joka kuitenkin kuoli kramppiin
puolivuotiaina helmikuussa 1900. Neljän päivän kuluttua kuoli
isä Harald keuhkotautiin vain 21-vuotiaana, ja niin Alma jäi les-
keksi. Nuoren lesken löysi Otto Haajanen (15.10.1880–
1.2.1960) vuonna 1901. Otto oli kotoisin Toivolan Haljalasta, ja
hänenä tuli Kuvalan uusi isäntä. Oton ja Alman kahdeksasta
lapsesta kaksi kuoli jo pieneenä.

Lempi Lydia syntyi perheen nuorimpana 2.4.1914. Puhelias
ja avoin pikkutyttö oli opetettu niin rehelliseksi, että kun sisäl-
lissodan rintama kulki läheisen Mouhun aseman kautta ja Kuva-
lasta löytynyt ruokatavara ryöstettiin, nelivuotias Lempi oli sa-
nonut, että vielä on riisiä aitan vintillä. Sekin meni. Otto isäntää
oli toinen ryöstäjistä uhannut aseellaan, jolloin toinen heistä oli
sanonut, että jos sinä tapat isännän, minä tapan sinut. Kuvala oli
vaikeina aikoina tullut tunnetuksi siitä, ettei sieltä lähetetty
leivän pyytäjää tyhjin käsin pois.

Kuvalan kuvitetussa isossa perheraamatussa on kirjoitus: "Tänään olen antanut elämäni Jeesukselle. 1932 Alma." Alma oli osallistunut Urho Muroman kokouksiin Mikkelin Otavassa ja tullut uskoon. Kuvalassa oli harmoni, ja se oli ahkerassa käytössä. Lapset olivat musikaalisia ja oppivat *Hengellisten laulujen ja virsien* sanat. Tytöt veisasivat lehmiiä lypsäessäänkin ja aina kun tilanne salli. Sunnuntain radiojumalanpalvelusten aikana ei nukkuttu eikä tehty työtä vaan istuttiin tuvassa ja kuunneltiin. Kuvalassa pidettiin usein heränneiden seuroja.

Leppäniemessä suoritettuna kansakoulun jälkeen lähetettiin useimmat talon nuorista kristilliseen kansanopistoon. Lempi kävi Sörnäisten Kristillisen Opiston vuonna 1933. Hän oli taitava maalaistalon töissä ja kaunis nuori nainen. Hänen miesystävänsä, alikersantti Eino Pylkkänen, joka oli metsän ostajia, kaatui heti sodan alussa. Samaan aikaan kaatui Aadi Haajanen, Kuvalan nuorin poika 20.12.1939. Kaikki luulivat, että Lempi suri niin kovin veljeänsä, mutta hän suri myös rakkaansa kaatumista. Vain valokuva ja lehdestä leikattu muistokirjoitus sankarivainasta Lempin kansakoulutodistuksen välissä jäi muistuttamaan syvästä kaipauksesta.

Varakas, Lempiä huomattavasti vanhempi kartanon omistaja Kouvolan suunnalta, tuli kosimaan Lempiä, mutta sai rukkaset nuorelta naiselta. Hän kirjoitti Lempin muistovihkoon kauniilla käsialallaan:

*On itkua ilo ihmisten,
ken tutkia tuskat taitaa.
Kas Kohtalo onnea jakaessaan
kovin käyttävi mittaa kaitaa.*

- Kuvalassa 5/1939-40 Lemmari Zilliacus, Kouvola

Lempi meni kihloihin naapurinpojan, Pentti Turkin kanssa. Mutta pian tapahtui, että Leppäniemen koululle tuli nuori, komea ja musikaalinen opettaja, Reino Olkkola. Lempin Otto-isä vaati silloin tytärtään purkamaan kihlauksensa maanviljelijän kanssa ja valitsemaan itselleen virkamiehen.

**Lempi Haajanen
ja Reino Olkkola,
1940.**

Lempi liittyi Olkkolan johtamaan kuoroon, ja pian seurustelu alkoi. Heidät vihittiin kristilliseen avioliittoon välirauhan aikana 27.10.1940.

Varhaislapsuuteni

Reino ja Lempi Olkkola saivat tyttären 16.01.1942. Synnytys tapahtui Leppäniemen koululla. Isän heluntailaistaustan takia lasta ei kastettu ennen kuin Alma-mummo tuli koululle ja sanoi viipyvänsä koululla niin kauan, että lapsi olisi kastettu.

Avioliitto, jossa ei koskaan riideltä, mutta jossa vaimo koki jäävänsä vaille odottamaansa lämpöä, särkei vaimon ihanteet avioliitosta. Vain neljä kuukautta lapsen syntymän jälkeen Otto-vaarin oli haettava

Nelivuotiaana äidin kanssa, 1946.

Kirjassaan Ritva Olkkola-Pääkkönen kertoo kasvutarinansa lähetystyöntekijäksi osana laajempaa lähetystyöhistoriaa presidentti Kekkonen ajan Suomessa ja keisari Haile Selassien viimeisinä hallitusvuosina Etiopiassa.

Ritvan lapsuuden muistot ovat sodan jälkeisestä pula-ajasta, nuoruuden kokemukset kuusikymmentäluvun opiskelijamaailmasta Helsingissä. Hengellinen herätys synnytti vuonna 1964 Ylioppilaslähetysten, ja sen piirissä Ritva sai lähetyskutsun.

Kirja kattaa Ritvan elämänvaiheita toisen työkauden alkuun asti Etiopiassa ja sisältää hänelle raskaan ensimmäisen kotimaanjakson 1973–1974 Suomessa. Viimeisessä luvussa on lyhyt kooste myöhemmistä vuosista.

Jatkolukemiseksi voi lämpimästi suositella Liisi Niemelän toimittamaa ja Lähetisyhdistys Kylväjän julkaisemaa kirjaa Satakertainen sato. Se kertoo suomalaisnorjalaisesta lähetysyhteistyöstä Etiopiassa, jossa on palvellut jo 50 suomalaista lähetystyöntekijää.

